

TORS DAG AFTEN DEN 30. NOVEMBER 1989

Det var blevet en alarm med flere forhindringer, og når man tager i betragtning, at det rent faktisk viste sig at handle om et mord, var det højst uheldigt, at det varede så længe, før politiet ankom til gerningsstedet. Hvis alt var gået normalt, havde man muligvis kunnet redde ofrets liv eller i det mindste pågrebet gerningsmanden og på den måde undgået en frygtelig masse besvær. Men det var ikke forløbet normalt, og derfor gik det, som det gjorde. På Stockholmspolitiets alarmcentral var man dog helt enige om, at det i hvert fald ikke var Karl XII's fejl.

Nogle dage tidligere havde den juridiske afdeling ved samme politimyndighed givet tilladelse til to forskellige demonstrationer, og begge beslutninger var blevet taget efter grundig juridisk analyse og omfattende strategiske og taktiske overvejelser.

I den ansøgning, der var indkommet først, ville forskellige "fædrelandssindede organisationer og enkeltborgere" – sådan beskrev de sig selv – "frembære deres hyldest til den svenske heltkonges på hans dødsdag". Dette skulle ske i form af et fakeltog fra Humlegården til Karl XII's statue i Kungsträdgården samt fanevagt, kransenedlæggelse og hyldesttale ved selve statuen, og det var meningen, det hele skulle starte klokken 19.00 og være afsluttet senest klokken 21.00.

Allerede dagen efter kom endnu en ansøgning. Et flertal af de politiske ungdomsorganisationer – med en enkelt undtagelse var blandt andre alle regeringspartierne repræsenteret – ville gennemføre "en bred folkelig manifestation mod fremmedfjendtlighed og racisme", og så langt var alt udmærket. Af grunde, der ikke var helt klare, og i hvert fald ikke fremgik af deres ansøgninger, havde man til hensigt at gøre dette netop torsdag den 30. november mellem klokken 19.00 og 22.00. Man skulle samles i Humlegården, drage ned ad Birger Jarlsgatan og op ad Hamn-

gatan og slutte ”med taler og et fælles opråb” ved Sergels Torg, hele 400 meter fra Karl XII’s statue i Kungsträdgården.

Hvad de politiske mål angik, var deltagerne i de to demonstrationer mildt sagt ikke helt på linje. Det var oven i købet så simpelt, at de med en til vished grænsende sandsynlighed kunne deles i to forskellige grupper blot ud fra deres udseende. Samtidig skulle dette manglende interesseløshed åbenbart udtrykkes på samme tid og samme sted. I den juridiske afdeling, hvor der arbejdede en del skarpe hjerner, havde man undret sig over dette. Man anede kort sagt ugler i mosen, og for at forebygge uroligheder havde man fulgt den gode, gamle politimæssige grundregel, at udskille eventuelle ballademagere.

Dette var først og fremmest gået ud over kredsen af ”fædrelandssindede”. Ikke som udtryk for nogen politiske præferencer, som myndighed gav man sig naturligvis ikke af med sligt, men ene og alene ud fra politimæssige beregninger af de to gruppers relative størrelser. Demokratiske beslutninger er jo i mangt og meget et spørgsmål om antal, og fædrelandsvennerne var betydeligt færre i antal. Som den beregningsansvarlige kommissær i kriminalpolitiet så pietetsfuldt sammenfattede sagen, drejede det sig højst om nogle få hundrede, ”nogle gamle bøsser fra den finske vinterkrig samt deres yngre, skaldede kammerater”, hvilket jo ikke var ”noget at skrive hjem om, hvis det nu var demokratiet, det drejede sig om”.

Sandt nok, sandt nok, og i en tid med hårdt belastede politiresurser havde man derfor fået tilladelse til at samles på kajen neden for Grand Hotel klokken 18.00. Til i samlet trop at spadsere cirka hundred meter til Karl XII’s statue, hvor det selvfølgelig var helt i orden både at nedlægge krans og holde tale, forudsat det var overstået senest klokken 19.00, og at man derefter opløstes i ”god ro og orden”. Man måtte oven i købet afsynge nationalsangen, hvis man ønskede det, selv om man ikke, sandsynligvis en ren forglemmelse, havde taget den med i ansøgningen.

Faklerne kunne man derimod glemme alt om – ”I tror vel ikke, vi er dumme i nakken”, som samme kommissær begrundede afslaget, da en af arrangørerne ringede til ham for at dis-

kutere netop denne detalje – og hvad angik at vifte med flag, forudsatte man, at det blev holdt inden for anstændighedens grænser.

Eftersom deltagerne i ”den brede folkelige manifestation” derimod, præcis som lovet og i overensstemmelse med lignende politimæssige kalkuler, kunne antages at nå op på flere tusinde, havde man ud fra samme demokratiske grundregel været betydelig mere generøs. Under forudsætning af at man virkelig samledes klokken 19.00, og i hvert fald ikke tidligere, kunne det godt lade sig gøre i Humlegården. Og naturligvis kunne man afslutte demonstrationen på Sergels Torg, hvis man gik ad Kungsgatan og Sveavägen i stedet for Birger Jarlsgatan og Hamngatan.

Derefter havde man indkaldt al disponibelt politipersonel i Stockholms len og for en sikkerheds skyld forstærket disse med et par hundred mand fra resten af landet. Man havde lagt en ”jernring” omkring Kungsträdgården, sikret moddemonstranternes rute meter for meter og holdt godt med mobile reserver bag fronten. Man havde gjort alt, man havde gjort det helt efter lærebogen og på bedste måde, og allerede klokken otte om aftenen rådede et fuldstændigt kaos i Stockholms city: stenkastning, smadrede biler ... sprængte læber, blodige næser, blå øjne, brækkede arme, skrammede knæ, oven i købet et knivsår ... hylende sirener, blinkende alarmlys, og på kommandocentralen grinede man overhovedet ikke, da man midt i alt dette blev ringet op af en ældre dame, der påstod, at nogen var ved at myrde hendes nabo.

Mellem klokken 20.05 og 20.20 ringede hun i alt tre gange til alarmnummer 90 000. Hun blev hurtigt omstillet til politiets alarmcentral, og allerede ved den første samtale lød hun reelt ophidset, men begyndte alligevel i god ro og orden med at fortælle, hvad hun hed, og hvor hun boede: ”Rådmandsgatan ... oppe ved Engelbrektskyrkan, De ved.” Derefter siger hun ordret – ifølge politiets egen tidsangivne indspilning af samtalen – ”De må komme straks ... der er nogen, der er ved at myrde min nabo ... jeg tror, han er ved at dø.”

Den kvindelige radiooperatør gør, hvad hun kan for at berolige hende, og beder hende blive ved telefonen, mens hun sender

alarmen ud over radioen, men mens hun forsøger at finde en eller anden at sende derhen, bliver samtalen afbrudt. Sandsynligvis fordi damen, der har ringet op, har lagt røret på.

Næste samtale kommer klokken 20.14, og nu lyder hendes stemme grædefærdig. ”De må komme ... De må komme,” og midt i al forvirringen afbrydes også denne samtale, og stadig har man ikke fået fat i en ledig patruljevogn.

Den tredje og sidste samtale kommer 20.20. Nu skrider hun højt i telefonen, at ”morderne står og hamrer på min dør”, og det er i denne situation, kriminalinspektør Bo Jarnebring forbarmer sig over sin kollega radiooperatøren, der lyder mere og mere stresset, tager mikrofonen fra holderen i instrumentbrættet, bryder sin radiotavshed og svarer på alarmcentralens opkald.

Kriminalinspektør Bo Jarnebring befandt sig et par kilometer fra begivenhedernes centrum. Ved ottetiden torsdag aften den 30. november havde han allerede i et par timer siddet sammen med en kvindelig kollega i en af kriminalpolitiets mest diskrete biler og holdt opsigt med en restaurant halvtreds meter længere nede ad gaden. Den første time havde de haft selskab af yderligere et overvågningshold, men så havde det voksende kaos nede i city tvunget dem til at beskæftige sig med mere akutte arbejdsopgaver.

Grunden til at man sad der, var et tip, man havde fået dagen før. Det var for øvrigt den mest almindelige grund til, at man tilbragte sin tid på den måde, og hvis en eller anden i den voksende skare af bureaukrater i politikorpset havde fået den ide at føre statistik over denne aktivitet, ville han, for det var næsten altid en han, eller – undtagelsesvis – hun have opdaget, at man som regel sad der forgæves. Det var præcis som ved jagt eller fiskeri, uvished og venten var egentlig selve forretningsideen, og uanset om man fik noget, var det dog i det mindste spændende nok i begyndelsen.

Den fangst, som deres meddeler denne gang havde lovet dem, var heller ikke dårlig. Ifølge UL, der i diskretionens navn helt manglede egenskaber, men i virkeligheden næsten altid

var en kriminelt belastet mand, skulle en internationalt efterlyst iransk narkohandler i grossistledet dukke op ved sekstiden for at spise middag og snakke lidt forretninger med en ligesindet landsmand. Ifølge deres UL.

Jarnebring, der hverken var født i går eller tabt bag en vogn, havde naturligvis spurgt UL, hvorfor de i så fald havde valgt at forlægge deres samvær til en restaurant, der med en vis ret var kendt for sin svenske husmandskost, men UL havde svar på rede hånd. "Saddam er en satan til at kamuflere sig, og han kan lide sådan lidt eksotiske miljøer, og desuden er han tosset med svenske kødboller."

Det lyder næsten for godt til at være sandt, havde Jarnebring tænkt, men da han også var en uforbederlig optimist og interesseret i både jagt og fiskeri, havde han nu siddet, hvor han sad, i snart to timer. Den sidste halve time havde dog forekommet ham temmelig lang, og for at bryde kedsomheden lidt, havde han tændt for politiradioen for at kunne lytte til den forestilling, der var i fuld gang inde i city.

Trods kakofonien i radioen havde han alligevel opfattet opkaldet om en igangværende voldsforbrydelse i en lejlighed i Rådmandsgatan, men da han kendte adressen og dem, der boede der, et fint kvarter og nydelige midaldrende middelklasseborgere, indså han straks, at den, der havde slået alarm, sikkert var en ældre dame, der havde hidset sig op uden grund.

Det mente han stadig, da det andet opkald kom, men han noterede sig også, at hans kvindelige kollega ved radioen begyndte at lyde en anelse opgivende i stemmen, og da hun lidt efter kom tilbage for tredje gang i samme ærinde, nu lød hun faktisk lidt stresset, havde han sukket, taget radiomikrofonen fra holderen og svaret.

"Jarnebring her," sagde han i mikrofonen. "Kan jeg hjælpe dig med noget, lille skat?" Kødboller, tænkte han surt.

Så iraneren havde fået lov at leve videre, og formodentlig sad han og UL et helt andet sted i byen og åd cous-cous og stegt ged, eller hvad den slags nu æder, mens de grinede af alle de dumme pansere, der dyrkede deres hæmorroider i et sammen-

sunket forsæde i en kold tjenestevogn.

”Nu skider vi på ham,” sagde Jarnebring til sin kollega. ”Kør til Rådmandsgatan.”

Hun havde blot nikked uden at svare. Hun så sur ud, tænkte Jarnebring. Formodentlig på grund af det med ”lille skat”. Men ganske køn, hvis man ellers kunne lide mørke piger. Selv foretrak han blondiner. Og måske en rødhåret, hvis hun altså var ægte rødhåret. Men den slags er jo ikke så almindelige, tænkte han.

Men køre bil kunne hun, det måtte han indrømme, for på mindre end to minutter og to U-vendinger havde hun ført dem fra den vestlige ende af Tegnérsgatan til den aktuelle adresse i Rådmandsgatan. Og selv havde han på vejen fået portkoden til yderdøren af ”lille skat” på alarmcentralen. En nøgle til hoveddøren til lejligheden havde han derimod ikke fået fat i, men det skulle nok kunne klares ved hjælp af den taske med politimæssige hjælpemidler, som han havde liggende i bagagerummet.

”Nu gør vi sådan her,” sagde Jarnebring, da hun bremsede ud for døren i Rådmandsgatan. ”Jeg tager den bærbare med og tjekker lejligheden, og så skyder du alle, der forsøger at smutte ud på gaden.”

Nu smilede hun faktisk. Hun er jo rigtig køn, tænkte Jarnebring, mens han gik ind ad døren med sin taske og den bærbare radio, og mens han løb op ad trappen, følte han sig pludselig mere opløftet end længe.

Hans glæde var dog hurtigt gået over. Jarnebring var standset tre trin oppe og havde dannet sig et overblik: rektangulær trappekakt, fire lejligheder, to døre i vinkel mod hinanden i hver side. Det anmeldte offer skulle hedde Eriksson, og hans dør lå længst borte. Til venstre for den sad et snirklet messingskilt med efternavnet på den, der havde ringet til alarmcentralen og præ-senteret sig som ”fru Westergren, Ingrid Westergren.”

Jarnebring listede hen til døren til Erikssons lejlighed. Tyst som i graven, ikke en bevægelse nogen steder. Han tog forsigtigt i håndtaget. Døren var låst, og da han bukkede sig for at se

gennem brevsprækken, samtidig med han løsnede hylsterremmen, der sikrede hans tjenestevåben, så han ud af øjenkrogen en nogle millimeter lang, lys ridse i det mørkbejdsede træ i fru Westergrens dør, og da den sad i samme højde som Erikssons dørhåndtag, og denne dør manglede dørstopper, tænkte han straks, at det var naturligvis sådan, det var gået til.

Der var ikke sket det, at gerningsmanden eller gerningsmændene havde forsøgt at bryde ind hos fru Westergren, som hun havde fortalt radiooperatøren. Derimod var det sandsynligt, at nogen i stor hast havde slået Erikssons dør op, hvorved hans dørhåndtag havde ramt fru Westergrens dør. Og uden at tænke over det havde han knappet remmen over pistolkolben igen, forsigtigt lettet på lugen og kigget ind gennem brevsprækken.

Det havde han gjort hundredvis af gange før i sit liv som politimand, og i visse tilfælde havde det slået ham, at netop denne gang måske ville blive hans sidste gerning i tjenesten. Den gang hvor han ville komme til at kigge direkte ind i løbet på et haglgevær. Men det var ikke så tit, han tænkte den slags, heldigvis var det ikke hans natur, og denne gang var det ikke sket. Hvad han så, var slemt nok i sig selv.

Lyset var tændt i entreen. Lige fremme lå en dagligstue bag et par åbne franske døre.

Inde i dagligtuen en sofa og foran sofaen et sofabord, og det befandt sig en seks-syv meter fra hoveddøren. Sofabordet var væltet, og der var masser af blod på det lyse parketgulv. Klemmt inde mellem sofaen og sofabordet lå en ubevægelig mand på maven. Det var ikke nogen bekvem stilling, og man behøvede ikke være politimand som Jarnebring for at regne ud, at han ikke frivilligt havde valgt at lægge sig sådan.

Fy for fanden, tænkte Jarnebring og rettede sig op. At folk dog ikke kan opføre sig pænt over for hinanden.

Så havde han slået splitterne ud af dørens hængsler og var gået ind i lejligheden.

Først havde han sikret sig, at manden virkelig var død. Det var han, selv om han ikke så ud til at have været det ret længe. Han havde blødt kraftigt fra både næse og mund. Skjorten var gen-

nemvædet af blod fra et sår, der tilsyneladende sad højt oppe i venstre side af ryggen.

Sandsynligvis knivstik, tænkte Jarnebring. Lunger, hjerte, stor fyr, og det var tidsspilde at forsøge at puste liv i ham.

Så havde han rettet sig op. Trukket sit tjenestevåben og nøje gennem søgt lejligheden for at forvise sig om, at manden ikke bare var død, men også alene hjemme. Tre værelser, entre, køkken, badeværelse, separat toilet, et større klædeskab, i alt cirka hundred kvadratmeter, påfaldende pænt og nydeligt og intet, der tydede på andet, end at det var ofret, der alene disponerede over lejligheden.

Jarnebring havde været forsigtig med, hvor han satte fødderne, og han havde hele tiden holdt fingrene for sig selv – for selv kriminalteknikere er mennesker – men det havde ikke hindret ham i at kigge både under sengen, bag bruseforhænget i badeværelset og i klædeskabets mørkeste hjørne. På den måde havde han nemlig fundet mere end én gerningsmand gennem årene, når han havde været i lignende situationer.

Men ikke denne gang, for denne gang var her tomt.

Resten havde været ren rutine. Han havde taget kontakt med alarmcentralen over radioen. De havde lovet straks at sende nogle folk fra kriminalpolitiet og teknisk afdeling. Desuden forstærkning fra ordenspolitiet, for nu drejede det sig om et mord, og det havde højere prioritet end selv udartede politiske demonstrationer.

Den hundepatrulje, som Jarnebring havde forsøgt at rekvirere, havde man derimod ikke kunnet opdrive. De firbenede kolleger, der var i tjeneste, havde allerede haft meget andet mellem kæberne de sidste par timer. Derimod ville man naturligvis forhøre sig hos hyrevognsselskaberne, om de havde haft nogle interessante ture til og fra den pågældende adresse.

Snart havde Jarnebring og hans kvindelige kollega fået hold på situationen. Man havde fået de første afspærringer på plads. Man havde gennem søgt huset ud mod gaden, hvor ofret boede, desuden gården og baghuset. Kontrolleret interessante porte i nærheden. Noteret numre på alle biler, der stod parkeret i områ-

det, hvis nu gerningsmanden havde fået så travlt, at han ikke havde nået at få den bil med, han måske var kommet i. Man havde så småt forhørt sig blandt den voksende skare af nysgerrige, der havde samlet sig nede på gaden, og lige straks ville man begynde at ringe på døre under mere organiserede former.

En halv time senere havde Jarnebring og hans kollega gjort alt, hvad der skulle gøres, og under de givne omstændigheder havde ingen kunnet gøre det bedre. Men eftersom hverken folkene fra kriminalpolitiet eller teknikerne endnu var dukket op, anede han allerede, hvem han stod og ventede på, og at ting og sager snart ville forandre sig.